

особою без громадянства» [4].

Підсумовуючи проаналізований матеріал, можна стверджувати, що німецька політика щодо громадянства позначилась реформаційними змінами, які принесли певну лібералізацію доступу до громадянства. Очевидними є переваги німецького громадянства для іноземців: з одного боку, це і повноцінна участь у виборчому процесу, і вільне пересування в рамках ЄС, а також безвізовий режим з багатьма іншими країнами. Громадяни Німеччини отримують вищу зарплату, мають шанс на значно кращу кар'єру, ніж іноземці, що працюють за схожою спеціальністю. Набуття громадянства є ознакою успішної інтеграції, зиск від якої у Німеччині матиме все суспільство.

Проте поряд з позитивами існують також недоліки та недопрацювання в цій сфері. Німецька політика щодо громадянства характеризується суспільною та політичною амбівалентністю. З одного боку, існує недовіра до іноземців, а з іншого, робляться спроби залучити їх у суспільство. Так критерії для отримання громадянства поєднують як ліберальні так і рестриктивні елементи. Звичайно, найбільше уваги притягує посилення вимог до іноземців, що спричинило значний спад кількості тих, хто отримав німецький паспорт.

Список використаних джерел:

1. Barwig K., Davy U. Auf dem Weg zur Rechtsgleichheit?: Konzepte und Grenzen einer Politik der Integration von Einwanderern; Hohenheimer Tage zum Ausländerrecht 2003 und 2004. - Baden-Baden: Nomos Verlag, 2004. - P. 226.
2. Staatsangehörigkeitsgesetz (StAG). - Режим доступу: <http://bundesrecht.juris.de/bundesrecht/rustag/gesamt.pdf>
3. Gesetz zur Umsetzung aufenthalts- und asylrechtlicher Richtlinien der Europäischen Union. - Режим доступу <http://217.160.60.235/BGBL/bgb11f/bgb1107s1970.pdf>
4. Набуття, зміна і припинення громадянства – Режим доступу: <http://bibliograph.com.ua/konstitucionnoe-pravo-1/63.htm>

Судовий прецедент як джерело права в країнах романо-германської правової сім'ї

Давиденко О.С., студент групи БПмс ННІПП НАВС

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент *Пустовіт Ж.М.*

Судовий прецедент (від лат. praecedens /praecedentis/ – що передує) – це принцип, на основі якого ухвалене рішення у конкретній справі, що є обов'язковим для суду тієї самої або нижчої інстанції при вирішенні в майбутньому всіх аналогічних справ або виступає зразком тлумачення закону.

Судовий прецедент є первинним джерелом права для англосаксонського права і вторинним для країн романо-германської правової сім'ї.

Сьогодні до романо-германської правової сім'ї належать правові системи держав континентальної Європи, а також тих країн, які в минулому зазнали колоніального впливу континентальних європейських держав (наприклад, країни Латинської Америки). Належать до цієї сім'ї за більшістю ознак, правові системи України, Росії, Болгарії та деякі інші. Хоча російські науковці мають тенденцію наголошувати на певній відокремленості Росії.

Питанню юридичної сили прецеденту як джерела права у вітчизняній і

зарубіжній юридичній літературі традиційно приділялася велика увага. Правовий прецедент належить до тих небагатьох понять в правовій науці, стосовно яких висловлюються суперечливі точки зору. Не тільки російські, але й зарубіжні вчені-юристи досі не можуть домовитися стосовно його правової природи. Дві найбільші правові сім'ї - романо-германська і англосаксонська – традиційно не погоджуються саме в питанні про визнання прецеденту джерелом права.

Очолують систему нормативно-правових актів романо-германського права конституції та конституційні закони, вища юридична сила яких та вплив на зміст і процес розвитку системи романо-германського права є беззаперечні. Серед інших джерел права важлива роль належить підзаконним актам, звичаєвому праву, а також судовій практиці.

Зростання ролі судової практики обумовлено тим, що закони та інші нормативно - правові акти регулюють суспільні відносини в узагальненій формі. Тому, застосовуючи закон, суд часто не знаходить правової норми для вирішення даної справи. Відмовитися від розгляду спору на цій підставі суд не може, тому у нього залишаються два варіанти дій: або виходячи із загальних принципів тієї чи іншої правової системи, встановити нову норму, або так витлумачити подібну діючу норму, щоб поширити її на даний випадок і покласти в основу свого рішення, так створюються нові норми, які застосовуються в практиці іншими судами, отримуючи обов'язкову силу і стаючи судовим прецедентом.

Останнім часом концепція прецеденту тлумачення набуває все більшої актуальності для України у зв'язку з практикою Конституційного Суду України. За Конституцією України Конституційний Суд України має виключне право на надання офіційного тлумачення Конституції та законів України. Рішення Конституційного Суду України щодо офіційного тлумачення мають обов'язковий характер для всіх фізичних та юридичних осіб, а також органів державної влади та місцевого самоврядування на території України. Однак Конституційний Суд України здійснює інтерпретаційну діяльність не тільки у межах спеціальної процедури, а й під час ухвалення рішень про відповідність Конституції України законів та інших визначених законом правових актів. У мотивувальній частині цих рішень можуть міститися правотлумачні положення, в яких розкривається зміст відповідних норм Конституції України та юридичних актів, конституційність яких перевірялася.

Правові позиції Конституційного Суду України є не «звичайними» судовими прецедентами, а прецедентами тлумачення, що становлять зразок інтерпретації відповідних положень законодавства, який є обов'язковим при вирішенні всіх аналогічних справ.

Практика судів загальної юрисдикції в Україні офіційно не визнається джерелом права, проте нижчі судові інстанції завжди намагаються слідувати практиці вищих судів при розв'язанні аналогічних справ, оскільки в противному разі їх вироки та рішення можуть бути скасовані в апеляційному чи касаційному порядку. Отже, судова практика вищих судових інстанцій виступає орієнтиром як для нижчих судів, так і для інших провзаємостосовних органів.

У цілому в країнах, що належать або тяжіють до романо-германської

правової системи, судова практика, як правило, не виходила за межі тлумачення закону, і судовий прецедент офіційно не визнавався формою права.

Список використаних джерел:

1. Давид Р., Жоффре-Спинози К. Основные правовые системы современности. – М.: Международные отношения, 1998. - 400 с.
2. Марченко М.Н. Вторичные источники романо-германского права: прецедент, доктрина // Вестник Московского университета. - сер. 11, Право. - 2000. - № 4. - С. 52 – 63.

Конституція України як основне джерело правового регулювання права громадян на інформацію

Даценко А.В., курсант магістратури ННПФПСКМ НАВС

Прийнята в 1996 році Конституція України [1] вперше за всю історію нашої держави об'ємно і детально окреслила правове становище людини та громадянина в суспільстві. Вона є основоположним, структурним планом правового оформлення життя людей. Норми Конституції становлять базу розвитку традиційних правових інститутів і становлення нових [2, с.271]. Конституційне регулювання прав і обов'язків людини та громадянина має узагальнений характер. Воно встановлює вихідні положення галузевого регулювання відповідних взаємозв'язків, причому в умовах режиму законності й поваги прав людини цей початковий момент має вирішальне значення для всього процесу правового регулювання [3,с.19]. Повною мірою це стосується правової регламентації права громадян на інформацію.

Аналіз положень Конституції України дозволяє виділити ряд норм, що прямо або опосередковано впливають на реалізацію права громадян на інформацію. Ряд положень Конституції України мають, на наш погляд, всеосяжний, універсальний характер щодо реалізації права громадян на інформацію. До них, зокрема, варто віднести положення ст.24 Конституції, яке стверджує рівність громадян перед законом і не надає привілеїв або обмежень за расовими ознаками, кольором шкіри, політичними, релігійними та іншими переконаннями, статтю, етнічним і соціальним походженням, майновим станом, місцем проживання, за мовною або іншою ознакою. Не менш важливе значення мають і положення ст.26 Конституції, згідно з якими іноземці й особи без громадянства, що знаходяться в Україні на законних підставах, користуються тими ж правами і свободами, а також несуть такі ж обов'язки, як і громадяни України. Не викликає сумнівів і те, що для реального відстоювання своїх законних прав і інтересів, громадяни повинні володіти правовою інформацією в достатньому обсязі. У цьому плані універсальний характер мають і положення ст. 57 Конституції, яка гарантує право знати свої права й обов'язки і яка також стверджує, що закони й інші нормативно-правові акти, що зумовлюють права й обов'язки громадян, повинні бути доведені до відома населення в порядку, встановленому законом. Наведені конституційні положення тісно пов'язані і з передбаченим ст. 59 Конституції правом на правову допомогу. Не менш важливими є і положення ст.34 Конституції України, які ухвалюють право кожного вільно збирати, зберігати, використовувати й поширювати інформацію усно, письмово або іншим способом – за своїм вибором. При цьому підкреслюється, що обмеження такого права можливе лише законом